

Hovoríme o rodine V. – O podstate manželstva
Báseň – Vinš novomanželom
Do pamäti a pamätníka – Ešte raz o manželstve
25 rokov po maturite
Trochu smiechu – z rozhovorov s manželom
V rodinnej škole – V. kapitola
- Učme deti rozumnej poslušnosti
Modlitba sv. Otca Jána Pavla II. za rodiny

V. Hovoríme o rodine,

teraz o manželstve, ktorým sa rodina utvára. Na otázku čo je manželstvo?, existuje dnes príliš veľa odpovedí.

Manželstvo je peklo, hovoria tí, čo si robili ilúzie a mysleli si, že vstupujú do neba.

Manželstvo je raj na zemi, chvália si tí, ktorým pomohla táto Božia ustanovizeň zbaviť sa múk ťažko znášanej samoty.

Podľa iných ide o očistec, o cestu do neba, tvrdú síce, bolestnú, ale pritom aj plnú radostnej nádeje.

Zaiste, aj toto sú nejaké odpovede.

My by sme sa chceli dotknúť otázky manželstva trochu hlbšie. Chceli by sme sa dozvedieť, čo je jeho podstatou.

Pre ľahšie pochopenie jeho výkladu, jeho definície, pozrime sa na dve svadobné oznámenia. Obidve pochádzajú od neveriacich.

Prvé zostavili takto: V ľavom hornom rohu, tak ako na úradných spisoch, vec: odňatie slobody na doživotie. Dôvod: láska. Postihnutí: XY. Nástup trestu: 1.9.1981 na MNV v Kolíne.

Druhé svadobné oznámenie netreba čítať. Stačí si všimnúť symbol, ktorý je na jeho prvej strane. Namiesto dvoch tradičných obrúčok, spojených tak, aby sa jedna z nich musela zničiť, aby sa mohli rozpojiť, sú tu obrúčky vzájomne spojené len stuhou, povedzme červenou, ktorá symbolizuje vzájomnú lásku budúcich manželov.

To je nápad! Tomu sa povie opatrnosť. Stuha, ktorá obrúčky zväzuje, môže vyblednúť, a čo potom? Nič sa nestane. Máme úrady, ktoré ju na požiadanie kedykoľvek rázne prestrihnú alebo ohľaduplne rozviažu.

Dve svadobné oznámenia, dva odlišné názory na manželstvo. Prvé predstavuje manželstvo ako spravodlivosť, ako obojstranne podpísanú doživotnú zmluvu o vzájomnom darovaní sa - zmluvu o vzájomnej láske. Druhé svadobné oznámenie nám hovorí, že manželstvo nie je spravodlivosť, ale láska, ktorou sa manželstvo začína, ale ňou sa potom aj končí.

Teda láska, no iba dočasná. Keď sa pominie, keď vyprchá

a veru, stáva sa to - vyblednutá červená stuha sa sníme a z manželov sa stanú opäť dvaja slobodní.

Ten prvý pohľad na manželstvo, a z neho vyplývajúci praktický postoj, nazýva sa dnes zastaraným.

Ten druhý sa stáva dobovým. Nakoľko, to nám povedia štatistiky rozvodov. Je pravda, že dnes sa veľmi propaguje a ujíma. No nie je pravda, že by bol moderný. Mal svojich zástancov už v časoch nášho Pána. Jeden z vtedajších učiteľov Zákona dovoľoval mužovi prepustiť ženu aj pre nešikovnosť pri varení, ba aj preto, že si našiel krajšiu, opierajúc sa pritom o dovoľenie, ktoré dal Židom už Mojžiš, veľa storočí pred tým, pre tvrdosť ich srdca a len z veľmi vážnych príčin.

Musíme teda povedať, že názor, podľa ktorého podstatou manželstva je láska, nie je vôbec moderný. A nie je správny.

Náš Pán a Učiteľ Ježiš Kristus ho zamieta bez výhrad (Mt 5, 27). Vyhlasuje manželstvo za doživotný zmluvný zväzok, ktorý môže len smrť zrušiť. Manželstvo teda nemá za základ lásku, ktorá sa neraz končí.

Jeho základom je zmluva, ktorá sa nedá zrušiť. Je to zmluva o láske, ktorá, ak sa stratí, má sa pomocou tejto zmluvy znovu nájsť, zmluva o láske vernej v akomkoľvek protivenstve až do smrti.

A ešte o akej láske?

Na túto druhú otázku odpovedá synodálny dokument *Familiaris consortio*.

Podľa devätnásteho bodu tohto dokumentu je manželstvo zmluva o láske, s prímenním manželskej, o takej, ktorá sa podľa Božieho ustanovenia má stať plodnou. V telesnom význame plodením pre zem. V duchovnom význame rodením pre nebo.

Ale tu už hovoríme o kresťanskom manželstve, o manželstve pokrstených, jeho výmer musíme preto doplniť takto: Kresťanské manželstvo je sviatosť, ktorú si manželia vysluhujú sami, pričom sľubujú vernosť nielen sebe navzájom, ale i Bohu pred Cirkvou a s ľudskou láskou vzájomne si odovzdávajú aj Kristovu, jeho milosť, ako pomoc pre zachovanie obidvoch sľúbených verností.

Ostatné, čo sa tohto predmetu týka, nájdeme v dvadsiatom bode spomenutého synodálneho dokumentu. Podľa tohto bodu vernosť zmluve o láske vedie kresťanské manželstvo k nerozlučiteľnosti, nerozlučiteľnosť núti premáhať pokušenia a usilovať sa o svätosť, ktorá pomáha manželom k svedeckej účinnosti, to jest k uskutočňovaniu a propagácii plánu, ktorý mal Boh, keď zriaďoval túto základnú ľudskú ustanovizeň. Manželstvo, ako zmluva o udržiavaní a rozmnožovaní manželskej lásky, má pravdaže, aj svoje vonkajšie prejavy. Je to najmä objatie a bozk.

Ak si ich všimneme, aj ony pomôžu pochopiť podstatu zmluvy o láske.

Čo chce povedať milujúci milovanému, keď ho objíma oboma rukami? - pýta sa Franz Krosbacher vo svojom dielku: Kresťanské manželstvo a rodina. Odpovedá si nasledovne: Rukami a ramenami uplatňuje človek svoju silu a schopnosti. A v Písme čítame tak aj o Bohu. Ukázal moc svojho ramena. Alebo: Vložil naňho ruky.

Objímajúci, akoby objímanému hovoril - svojimi rukami ti chcem pomáhať. Tebe patrí všetka ich sila a výkonnosť. A svojím telom ťa chcem ako štítom chrániť proti každému nebezpečenstvu. A nikto sa k tebe nedostane, leda ak cez moju mŕtvolu. Objatím je pekne vyjadrená aj jednota manželstva. Dokonalo možno totiž objat' len jedného.

A aký je duchovný zmysel bozku?

Ústa vyjadrujú ducha, vysvetľuje ten istý autor, oznamujú tajomstvá srdca, vdychujú život. Bozk je bodka i výkričník za pozdravom, za srdečným rozhovorom.

Pobozkanie na ústa, a to je záležitosť čisto manželská, naznačuje vzájomnú otvorenosť milujúcich, otvorenosť až na dno všetkých tajomstiev. Naznačuje sa ním, že jeden chce druhému vdýchnuť celý svoj vnútorný život a že ten druhý je ochotný prijať ho do svojho vnútra.

Bez vzájomnej duchovnej otvorenosti, pochádzajúcej z lásky, bez hĺbkového rozhovoru, aký je možný len medzi snúbencami

a manželmi, je takýto bozk bezočivosťou.

Myslí sa tu napríklad na bozky pri prvej známosti. Cirkevní učitelia prirovnávajú Svätého Ducha k takémuto bozku medzi Otcom a Synom. Potiaľto Krosbacher v snahe priblížiť nám i týmito dvoma symbolmi podstatu zmluvy o manželskej láske, ktorú uzatvárajú dvaja slobodní, muž a žena, aby pomocou Kristovej milosti, ktorú si vzájomne sprostredkujú, rástli vo vernosti voči Bohu a voči sebe a splňali tak poslanie, ktoré dal tejto ustanovizni sám Boh už v raji.

Ak sme tu aj nepovedali všetko o podstate manželstva, povedali sme to, čo bolo zatiaľ potrebné povedať, pre lepšie pochopenie toho, čo nasleduje.

Vinš novomanželom

Nech oheň lásky u vás silnie,
nech sa roznieti,
prikladaním paliva vašich obetí.

Nech sebecktu je navždy povedané: Nie!

Nech má hlavné slovo u vás dávanie.

Nech dôvera vám kvitne ako u detí,
nech manželstvo vás oboch čím viac posväťí.

Tiež Cirkev nech je krajšia, viac sa posväťí.

Nech bohatšia je vašou láskou,
živou z obetí...

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

Ešte raz o manželstve:

Nerobí dobre, kto na vohľady chodí na príliš rýchлом koni.

Manželstvo s dobrou ženou je ako prístav v búrke.
Manželstvo so zlou ženou je ako búrka v prístave.

Kto videl rozbúrené more a rozbúrenú ženu, radšej by
poľutoval manžela ako námorníka.

Ale niet nebezpečných žien, sú len slabí muži.

Najväčšou prednosťou mnohých mužov je ich žena.

Manželstvo má stáť na troch pilieroch: muž - žena - láska.
Ak je jeden z nich zlý hrozí zrútenie.

25 ROKOV PO MATURITE

Bolo nás ešte dosť. Samé dievčatá...bývalé dievčatá. Sedeli sme v školských laviciach ako kedysi. Padali otázky ako pri skúškach, ale iné. Vydatá? Koľkokrát? Deti? Vnúčatá? Zamestnanie?...

Nakoniec mala každá povedať nejaký príbeh zo svojho života. Prevažne to boli príbehy problémové: rozvody, nemoci, úmrtia, trápenia každého druhu. A preto sa nám zdalo, že to bolo vypočítané na efekt, keď ako posledná hovorila Oľga Začková. Jej príbeh jediný vyznieval optimisticky.

Oľga vyzerala kedysi veľmi pekne. Až príliš pekne - mysleli sme si to o nej a nie bez závidosti. Vyjadrovala sa omnoho lepšie ako kedysi pred štvrtstoročím, keď písavala slohové úlohy. „Dievčatá verte mi alebo nie - ale ja som už po druhý krát šťastnou manželkou“.

To nás prekvapilo. Poznali sme jej presvedčenie. Naozaj po druhý raz - pokračovala - ale s tým istým mužom. To viete, po prvý raz to bola tá dievčenská zaľúbenosť, ktorú ráčite mať už asi všetky za sebou.

A potom prišli roky a život a deti a na koniec, po dvadsiatich rokoch ma to prestávalo baviť. Prestával ma totiž baviť ten môj „frfloš“. Stučnel, oplešivel a ja som zistila, že sa mi čím ďalej tým menej páči. A príčina? Dievčatá, iste sa ešte pamätáte zo školy, čo je to úmera. Skrátka, čím menej sa mi on páčil, tým viac sa mi páčil u nás v práci jeden inžinier. - Došlo to až potiaľ, že som napísala žiadosť o rozvod a šla som s ňou k súdu. Tie štyri stovky na rozvod som mala pripravené v kabelke. Bola som v tej chvíli presvedčená, že konám správne a rozumne. A teraz si, dievčatá predstavte: Na ceste k súdnej budove bol obchod s dámskou konfekciou. Vo výlohe šaty, jedny krajšie ako druhé. Tie najkrajšie stály presne štyristo korún. A ako som tak pred tým výkladom stála, napadlo ma, či to nie je Božia reč... Šaty mi sadli ako uliate - podívajcie sa

tieto! Ukázala sa sedeli jej, veru. My spolužiačky to vieme oceniť.

A Oľga pokračovala. A teda kvôli týmto šatám sa rozvod nekonal.

Podívajte sa - šiat som mala doma plnú skriňu. Štyristo korún tiež nebol pre mňa svetoborný problém, ale verte mi, videla som v tej chvíli tých dvadsať rokov a toho môjho „frfloša“ ako niekdajšieho mladého ženicha. A verili by ste, že aj on hovorí, že od toho dňa čo som si kúpila tieto šaty, sa to so mnou zase dalo vydržať... Okrem iného, keď som sa už o tom zmienila - toho inžiniera zakrátko preložili niekam inam - ale to sa ma už vôbec netýkalo...

A dievčatá - povedala Oľga nakoniec tak rozpačito: Možno, že to bolo najväčšie šťastie v mojom živote, že som vtedy uvidela tie šaty vo výkladnej skrini“.

Bolo v tej chvíli určite medzi nami niekoľko takých, ktorým aspoň na okamih prišlo ľúto, že oni nevideli takú nejakú výkladnú skriňu, ale môžem povedať, ba i tvrdiť, že ju aj videli, ale nevedeli prehodiť výhybkú, keď si raz už zvolili iný smer...

A nemuselo dôjsť k rozvodom. Sú tisícky životných križovatiek, na ktorých máme možnosť voliť si jednu z dvoch ciest.

Keby sme si boli vedomí, čo robíme, keď chceme vykročiť z pravého smeru na vedľajšiu koľaj, bolo by to dnes medzi nami inak. Ale my prechádzame výhybkami so zavretými očami. Niekedy i napriek upozorneniam. Keby sme ich otvorili, možno by sme videli ukazovatele smeru. Niečo podobného by sme videli ako bola výkladná skriňa, ktorá zachránila Oľge manželskú zmluvu, zmluvu lásky a šťastie jej a celej jej rodiny.

TROCHA SMIECHU

Z rozhovorov s manželom:

O znášateľnosti hovoríme vtedy, keď sa žena zakaždým smeje manželovým starým vtípom a on sa nikdy nesmeje jej novým klobúkom.

Muž hovorí svojej žene: A vieš, ja by som najradšej zomrel...

Žena: Aj ja by som najradšej zomrela.

Muž: Tak ja potom nie...

Dedko, vy ste pánom v dome?

Veru ja... Starká pred rokom umrela.

Keď jeden z nás umrie, muž môj - hovorí babka - ja sa odsťahujem k deťom do mesta.

V rodinnej škole

Kapitola 5.

Učme deti rozumnej poslušnosti.

Keď sa hovorilo, že ich poslušnosť má byť pohotová, rýchla a presná, myslelo sa predovšetkým na poslušnosť tých najmenších.

Ako deti rastú, ako sa v nich vyvíja myslenie, trváme i naďalej na spomínaných vlastnostiach ich poslušnosti, ale zároveň dbáme, aby sa v nej uplatnil aj ich rozum, aby naše často opakované príkazy a zákazy stávali sa súčasťou ich svedomia. Kvôli tomu im po rýchlom, pohotovom a presnom vykonaní rozkazov vysvetľujeme, prečo sme im ich dali a uist'ujeme ich, že im chceme nimi len dobre.

Pripomíname im tiež kde v živote budú takúto poslušnosť potrebovať, akým požehnaním bude pre nich, keď pôjdu do školy a keď ako dospelí nastúpia do zamestnania.

Podobne formujeme svedomie dieťaťa aj vzhľadom na iných.

Povieme mu napríklad: „Veľmi si ma potešil, keď si presne vykonal, čo sa ti uložilo a bol som veľmi rád, že si pritom rozmýšľal, ako sa vyhnúť škode, ktorú by zo splnenia môjho rozkazu mohla utrpieť naša rodina, tvoji priatelia, tvoja trieda atď. Som rád, že si sa prišiel popýtať, keď si nevedel, či pre zmenené okolnosti môj rozkaz ešte platí.“

Výchova k rozumnej poslušnosti uskutočňuje sa aj rozprávaním o nebezpečenstvách, ktoré hrozia dieťaťu na ulici, v škole, ďalej rozprávaním o dôležitých záujmoch rodiny a celej spoločnosti.

Takáto výchova uskutočňuje sa aj vysvetľovaním, čo je v živote prvoradá a čo je v ňom menej dôležité. Dá sa to úspešne robiť najmä vo chvíľach voľnosti; napríklad pri stolovaní.

Veľmi tu pomôžu informácie o rozumnom počínaní slávnych ľudí, najmä tých, ktorých aj sám Boh oslávil.

Keby sme zostali len pri pohotovej, rýchlej a presnej poslušnosti, pri poslušnosti na slovo a neodvádzali by sme do nej naznačenými spôsobmi aj rozumnosť, menili by sme svoju rodinu na kasáreň a deti na nesamostatné, v trvalej neistote žijúce tvory.

MODLITBA SV. JÁNA PAVLA II. ZA RODINY

Bože, od ktorého pochádza každé otcovstvo na nebi i na zemi, daj, aby prostredníctvom tvojho Syna, Ježiša Krista, zrodeného zo ženy, pôsobením Ducha Svätého, prameňa Božej lásky, každá ľudská rodina na Zemi stala sa opravdivou svätyňou života a lásky pre generácie, ktoré sa neustále obnovujú.

Daj, aby tvoja milosť riadila myseľ a skutky manželov pre dobro ich vlastných rodín a pre dobro všetkých rodín na svete. Daj, aby láska, posilňovaná milosťou sviatosti manželstva, bola silnejšia ako všetky slabosti a krízy, ktoré niekedy prekonávajú naše rodiny.

Daj, prosíme ťa na orodovanie Svätej rodiny nazaretskej, aby Cirkev mohla medzi všetkými národmi Zeme plniť svoje poslanie v rodine a prostredníctvom rodiny, Ty, ktorý si Život, Pravda a Láska v jednote Syna a Svätého Ducha. Amen.